

Екологічними функціями регіону забезпечується повноцінна середу життєдіяльності населення на основі здійснення природоохоронних та інших заходів.

Етно-психологічні функції регіону реалізуються через створення умов для формування соціально-психологічних і етнічних спільнот проживає на території населення [1].

У дослідженні процес комплексного розвитку розглядається як закономірність розвитку регіону і визначається як гармонійне поєднання підсистем та елементів економіки регіону: природних ресурсів, матеріальних і трудових ресурсів, соціальної і виробничої інфраструктури, інвестиційно-фінансової інфраструктури та інших елементів в територіально-виробничі та соціально-економічні системи (комплекси), в рамках яких, на основі використання ринкових та інших методів господарювання, забезпечується ефективне вирішення соціально-економічних завдань і створюється сприятливе середовище життєдіяльності населення.

Список використаних джерел

1. Артеменко В.Б. Методи інтегральної оцінки якості життя в управлінні регіональним розвитком / В.Б. Артеменко // Регіональна економіка. - 2002. - № 1. - С. 133-142.

2. Долішній М.І. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка : навч. посіб. / М.І. Долішній, Ю.І. Стадницький, А.Г. Загородній, О.Е. Товкан. - Л; Нац. ун-т «Львівська політехніка», 2003. - 256 с.

Калінін Андрій,
студент

Македон Галина,

к.е.н., старший викладач кафедри менеджменту
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
м. Ніжин

ВПЛИВ СПОЖИВАННЯ ДОМОГОСПОДАРСТВ НА РОЗВИТОК РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Динаміка споживання домогосподарств України за останню чверть століття характеризується періодичним нарощенням та зменшенням показника: з 1990 р. до 2000 р. відбулося скорочення споживчих витрат на 65,7 %, за наступне десятиліття – зростання у 4,9 разу, а у 2017 р. порівняно з 2010 р. чергове падіння (-33 %). Загалом за весь аналізований період споживання домогосподарств України зросло лише на 13 %. Така ситуація кардинально суперечить світовій тенденції, адже світові споживчі витрати домогосподарств характеризуються сталою тенденцією до нарощення і за 1990-2017 рр. зросли у 3,18 разу. Погіршення стану національного споживання засвідчує і той факт, що у 2016 р. Україна у світовому рейтингу споживчих витрат посідає лише 59-е місце із часткою у розмірі 0,14 %, а у 1990 р. обіймала 33-є місце із часткою 0,4 %, тобто частка України у світі знизилася на 0,26 %, а в Європі – на 0,51 % [5].

Слід також відзначити, що за показником споживчих витрат домогосподарства Україна у 2017 р. були на рівні з домогосподарствами Пуерто-Рико (61,9 млрд дол.), Еквадору (61,9 млрд дол.), Марокко (60,4 млрд дол.), Угорщини (60,1 млрд дол.) та значно відставали у порівнянні з країнами-лідерами: США – у 200,4 разу, Китай – 69,1 разу, Японія – 40,4 разу, Великобританія – 30,3 разу, Німеччина – 29,6 разу [1].

Точнішим і коректнішим для порівняння показником нам все ж видається розмір споживання, що приходить на одну особу. Витрати домогосподарств на душу населення в Україні у 2016 р. становили 1367,6 дол. США, що у порівнянні зі світовим показником менше на 76,5 % (5813,3 дол.), характеристиками США у 27,9 разу, Великобританії – 21,0 раз, Німеччини – 16,4 разу, Японії – 14,3 разу, Китаю – 2,3 разу. За рівнем середньодушового споживання домогосподарства України віднесено до таких країн, як Кірібат (1461,5 дол.), Молдова (1418,0 дол.), В'єтнам (1405,4 дол.), Джибут (1301,5 дол.), Бутан (1292,2 дол.) [3].

Загальна тенденція до зростання споживчих витрат набула різної форми реалізації в регіональному розрізі, що дозволило провести групування регіонів України обласного рангу за величиною середніх споживчих витрат домашніх господарств на одну особу у 2017 р. (C_{2015}^{100}):

– I група ($5,896 < C_{2015}^{100} < 16,731$): регіони, де середньодушові споживчі витрати набувають критично-низького значення. До кризових регіонів віднесено Донецький та Луганський;

– II група ($16,731 < C_{2015}^{100} < 27,266$): регіони, де середньодушове споживання домогосподарств відстає від національних характеристик. До проблемних у 2015 р. потрапили 7 регіонів, а саме: Закарпатський, Рівненський, Сумський, Тернопільський, Хмельницький, Чернівецький та Чернігівський;

– III група ($27,266 < C_{2015}^{100} < 38,401$): регіони, де споживчі витрати на одну особу набувають нормального значення, що наближається до середньонаціонального рівня. До групи регіонів середнього рівня споживання потрапила половина регіонів, зокрема: Вінницький, Волинський, Дніпропетровський, Житомирський, Запорізький, Івано-Франківський, Кіровоградський, Львівський, Миколаївський, Полтавський, Херсонський та Черкаський;

– IV група ($38,401 < C_{2015}^{100} < 49,236$): регіони, де середньодушові споживчі витрати набувають значення, що перевищують середній рівень. Передовими виявилися Одеський та Харківський регіони;

– V група ($49,236 < C_{2015}^{100} < 60,071$): регіони, де середньодушові споживчі витрати набувають найвищих значень та суттєво перевищують середній по країні показник. До регіонів-лідерів у 2017 р. відноситься лише Київський.

Узагальнюючи аналіз показників споживання на одну особу, можна дійти висновку про наявність серйозних проблем із рівнем добробуту переважної частини населення України, адже зважаючи на те, що рівень споживання в

Україні значно відстає від загальноєвропейських та світових показників, а для більшості регіонів нашої країни і від національного рівня, можна констатувати про існування «недоспоживання» домогосподарств України.

Для кращого розуміння існуючого стану споживчих витрат домогосподарств та виявлення його регіональних особливостей, крім загальних показників рівня споживання та їх динамічних змін, вважаємо за доцільне проаналізувати структуру споживчих витрат.

Як зазначають представники Інституту демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України у своїй монографії «Людський розвиток в Україні: трансформація рівня життя та регіональні диспропорції», найбільш точні характеристики щодо споживчих можливостей домогосподарств сьогодні демонструє не рівень їхніх доходів (навіть реальних), а показник частки витрат на харчування, «адже він найбільш чутливий до змін купівельної спроможності доходів домогосподарств та до динаміки споживчих уподобань, тобто саме він є чутливим до змін реалізованих споживчих можливостей і напряду залежить від ресурсів домогосподарств» [3]. Дослідники вказують, що в результаті прояву закону Енгеля зростання доходів населення супроводжується: скороченням частки витрат на харчування; прирощенням частки витрат на освіту та медичні послуги; не зачіпає величини частки витрат на одяг та житло.

Порівнюючи структуру споживчих витрат українців та мешканців країн ЄС, можна відзначити їх принципову різницю:

– частка витрат на продовольство для домогосподарств Україна (57,2 %) значно перевищує європейські показники (12,3 %). Слід відзначити, що Продовольча і сільськогосподарська організація ООН (ФАО) визначає такі критерії для цієї характеристики: вище 59 % – абсолютні злидні, 50–59 % – ледве вистачає на їжу та одяг, 40–50 % – помірно заможний рівень життя, 30–40 % – заможне життя, менше 30 % – багате життя;

– питома вага витрат на житло в Україні (12,6 %) вдвічі нижча, ніж в ЄС (24,4 % – від 10,1 % на Мальті до 29,7 % у Данії);

– частка витрат на відпочинок і культуру для українців (1,7 %) суттєво відстає: 8,5 % (від 4,5 % у Греції до 11,0% у Швеції), як і витрат на готелі та ресторани (в Україні 2,1 % проти 8,5 % для ЄС).

Проведені дослідження вказують, що величина споживання на одну особу та питома вага витрат на продукти харчування підтверджують той самий висновок: домогосподарства регіонів України характеризуються низькими абсолютними показниками споживання, що характерно для стану «недоспоживання» переважної частини населення в результаті низького рівня їхнього добробуту. Аналіз взаємозв'язку зазначених двох характеристик споживання домогосподарств підтвердив наші висновки: зі зростанням добробуту нації відбувається одночасне зменшення частки витрат на харчування.

Проведене дослідження споживання домашніх господарств регіонів України вказує на погіршення їх характеристик, суттєве відставання від

загальносвітового рівня, наявність і посилення регіональної асиметрії, підтверджує низький добробут населення та чутливість споживчої поведінки до соціально-економічних, фінансових та політичних трансформацій.

Список використаних джерел:

1. Бази даних ООН [сайт]. – Режим доступу: <http://www.un.org/ru/databases/index.html>
2. Бутко М. П. Архітектоніка конкурентоспроможності регіонів України в контексті євроінтеграції : монографія / М. П. Бутко. – К. : АМУ, 2016. – 452 с.
3. Вимірювання якості життя в Україні : аналітична доповідь / Е. М. Лібанова, О. М. Гладун, Л. С. Лісогор та ін. – К., 2013. – 50 с.
4. Витрати і ресурси домогосподарств України у 2017 році (за даними вибіркового обстеження умов життя домогосподарств України): Статистичний збірник. – Частина I. – К.: Державна служба статистики України. – 2018. – 380 с.
5. Данилишин Б. М. Децентралізація у країнах ЄС: уроки для України / Б. М. Данилишин, В. В. Пилипів // Регіональна економіка. – 2016. – № 1. – С. 5–11.

Костюченко Анна,
студентка

Македон Галина,
к.е.н., старший викладач кафедри менеджменту
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
м. Ніжин

**ПРОБЛЕМИ РОСТУ РІВНЯ БЕЗРОБІТТЯ В ЕРУ РОЗВИТКУ
ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ**

Людство знаходиться на межі четвертої промислової революції, в якій проривні технології такі як штучний інтелект, робототехніка дозволять використовувати автономні транспортні засоби, віртуальних помічників в різноманітних галузях економіки, в тому числі в сільському господарстві. У той же час існує ризик того, що підвищення продуктивності праці в результаті автоматизації перевищить темпи, з якими суспільство спроможне знайти нові способи зайнятості вивільнених безробітних.

У той же самий час проблема продовольчої безпеки у світі, зокрема достатній рівень забезпечення населення продуктами харчування залишається однією з ключових глобальних проблем економічного сектору. Число голодних людей в світі в 2017 році становить 821 мільйон чи 1 людина на кожні 9 осіб. Відповідно існує гостра необхідність збільшення продуктивності в сільському господарстві. Зокрема збільшення обсягів продукції на глобальний експортний ринок може стати вигідною колаборацією для обох сторін.

Метою статті є пошук ефективних шляхів поєднання автоматизації праці та пошуки нових шляхів зайнятості населення вивільнених в її результаті

За даними McKinsey Global Institute потенціал автоматизації сільськогосподарських процесів входить в трійку лідируючих галузей в